

Вітаємо ювілярів

До 75-річчя
Михайла Петровича Кучери

Відомому українському вченому-археологу, доктору історичних наук Михайлу Петровичу Кучері виповнилося 75 років. Він є одним із старійших співробітників Інституту археології НАН України.

Михайло Петрович народився 21 листопада 1922 р. в с. Березівці Наровлянського р-ну Гомельської обл. (зараз республіка Білорусь) у селянській сім'ї. Доля розпорядилась таким чином, що щойно закінчивши в червні 1941 р. середню школу, він вже в липні став до лав Червоної Армії. Брав участь у боях Західного, Брянського й Другого Білоруського фронтів на землях Росії, Білорусії, Польщі. Про особисту мужність молодого воїна свідчать бойові нагороди — орден Червоної Зірки, численні медалі, серед яких є і польські урядові нагороди.

Після демобілізації 1946 р. М. П. Кучера навчається на історичному факультеті Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1947—1952 рр.) і вже тоді бере активну участь у роботах археологічних експедицій. У цей час поступово оформлюється коло його наукових інтересів — епоха Київської Русі. Закінчивши ВУЗ, стає аспірантом Інститу-

ту археології АН УРСР (1952—1953 рр.).

Протягом 50—60-х рр. Михайло Петрович керує роботою багатьох археологічних загонів. Паралельно з польовою практикою працює над кандидатською дисертацією «Древній Пліснеськ», яку успішно захистив у 1960 р. В 60—70-х рр. він бере активну участь у написанні й редагуванні третього тому «Археології Української РСР», а його внесок у цю фундаментальну працю було високо оцінено разом з іншими лауреатами республіканською Державною премією 1977 р.

Кілька років (1974—1976) М. П. Кучера очолював відділ польових досліджень, паралельно проводячи інтенсивні археологічні роботи на так званих Змійових валах. Розроблену ним концепцію походження цих середньовічних оборонних споруд було покладено в основу висновків докторської дисертації, захищеної в 1988 р. Перу вченого належить близько 90 наукових робіт, серед яких особливо слід виділити монографію «Змиевы валы Среднего Поднепровья» (К., 1987). З 1990 р. він є провідним науковим співробітником-консультантом відділу давньоруської та середньовічної археології. У цей період

діяльності найбільш значним науковим результатом є підготовлений до друку рукопис фундаментальної монографії про городища епохи Київської Русі на території України.

Співробітники відділу і всього Інституту щиро вітають ювіляра з його 75-річчям та 45-річчям наукової діяльності, зичать йому здоров'я, довгих років життя та нових наукових здобутків.

До 70-річчя Степана Івановича Пеняка

29 вересня 1997 р. виповнилося 70 років відомому українському вченому, одному з фундаторів слов'яно-руської археології Закарпаття Степанові Івановичу Пеняку — кандидату історичних наук, старшому науковому співробітнику Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Почесному члену Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

С. І. Пеняк народився у м. Ужгороді в багатодітній сім'ї. У ті часи Закарпаття під назвою «Підкарпатської Русі» входило до складу Чехословацької республіки. Усе його життя і праця пов'язані з рідним краєм — Ужгородом, Закарпаттям і суміжними територіями. Свою давню мрію — стати працівником Закарпатського краєзнавчого музею С. І. Пеняк здійснив у 1956 р. А перед цим була початкова школа при Ужгородській учительській семінарії, директором якої був палкий прихильник українського відродження Закарпаття Августин Волошин. Як згадує ювіляр, усім здобути у шкільні роки основам знань, усвідомленню національної приналежності, любові до рідного краю і народу, він завдячує тій патріотичній атмосфері, яка панувала у тодішній Ужгородській учительській семінарії напередодні розпаду Чехословаччини. Після закінчення Ужгородського педагогічного училища він три роки вчителює у с. Ставному, Вищіці та Княжичі у гірському Великоберезнянському р-ні. Цим С. І. Пеняк отримує право на навчання на стаціонарному відділенні вищого навчального закладу, що він і використовує, ставши студентом історичного факультету Ужгородського університету. У 1955 р. з дипломом історика С. І. Пеняк працює учителем історії і директором школи у с. Нересниця Тячівського р-ну.

З 1956 по 1973 р. С. І. Пеняк — у Закарпатському краєзнавчому музеї, де пройшов усі основні посадові ступені, — наукового співробітника, завідувача відділом, заступника директора і директора. Саме у музеї згодились йому знання чеської, словацької, угорської і російської мов, навички виконання художньо-оформлювальних робіт, а також написання курсових і дипломної з краєзнавчої тематики. Тож не випадково у 1961 р. С. І. Пеняк стає аспірантом-заочником відділу археології Інституту суспільних наук АН України, спеціалізуючись у галузі слов'яно-руської археології. На цей час він уже був автором семи наукових і науково-популярних праць. Як для вступника в аспірантуру, то така кількість наукових здобутків буває не так уже і часто. Невдовзі була написана і кандидатська дисертація, яку ювіляр виконав під керівництвом одного з фундаторів української археології на заході України М. Ю. Смішка. Вона присвячена вивченню ранньослов'янських і дав-